

rant, DAg.) etc.

Avui aquest adjectiu en els seus sentits bàsic i figurats (*mig nu*, una paret *nua* 'sense pintures, miralls etc.', una muntanya *nua* 'sense vegetació' etc.) pertany a la literatura i al llenguatge poètic. El llenguatge parlat ha preferit d'usar el seu sinònim *despullat* arreu per raons de pudor, car *nu*, *nua* presenta l'imatge de cos tot nu, de carn exposada. Tanmateix, es diu sovint «*nu* de braços, de cames, de cintura per damunt etc.». A València la llengua ha sortit del pas fent ús de la forma del diminutiu, *nuet*, *-ta*, ben vivaç.⁵ A la Catalunya francesa és usual, d'altra banda, *nut*, *nuda*,⁷ data ben antiga,⁸ i comú a l'occità antic i usual avui en el llenguadocià.⁹ A Mallorca està bastant arrelat *desnú*, *-nua*, forma que pot aparèixer algun cop en un text antic,¹⁰ però és poc genuïna (n. 10),¹¹ així i tot, *desnú* (m.), com a substantiu significat 'cos nu de l'home o de la dona' és la forma que s'usa com a terme pictòric i d'arts plàstiques i no pas la forma *nu* que dóna *DAf*.

DERIV.: *Nuament* adv. 'd'una manera nua' [1460, *Spill*, 9030; Belv. 1805 etc.]. *Nuditat* [BMetge, *Valter*, *NCl*, x, 36.20], *nuedat* en Llull [*Contempl.*, 34, 17]. *Nuesa* [1861, *Jocs Florals*, *DAg*; Verdaguier; Noller]. *Nuet*, *-ta* 'nu, nua' [usual a València, vegeu supra]; *nuetat*; *nuor* f. id., un exemple d'autor modern en *AlcM*. *Desnú* (m.) 'el cos nu d'home o de dona', terme pictòric i d'arts plàstiques [1858, Amengual, que escriu *desnuu*]; *desnuar*, *desnudar* i *desnut*, veg. n. 10.

Denudar, *denudació* són llatínismes tècnics de data recent; tanmateix *denudar* fou usat ja per Llull, *Arbre Sc.* [*AlcM*].

Nudi-, forma prefixada del mot ll. *nudus* 'nu', usat en la composició de neologismes: *nudibranquià*, *nudicaudat*, *nudicaule*, *nudiflor*, *nudiflora*, *nudifoliat*.

¹ Pel que fa a la forma femenina, *nuda* devia donar **nusa* com *ALAUDA alosa*, però la llengua va adaptar el femení a la forma *nu-* del masculí; compari's, a més, *cru*, *crua* CRUDU, -DA. — ² En Desclot figura un exemple de *nuns* (ed. *NCl*, II, 114.29), però deu ser un lapsus per *nuus*. — ³ Seria tret del femení *nua*, o bé *nuu* fou reduït per la influència dels derivats com *nuet*, *nuesa*. — ⁴ *AlcM* dóna *nuu* com a forma de Mall. (s. v. *nu*); Mn. Alcover (*BDLC* IV, 1909, 240) deia que «A Manacor conserven la *-u* de *núy* < *nudu* i *núy* < *nodus*», però redueixen *ús* < *ducis* i *du* < *ducit*. — ⁵ Un altre exemple en *DAg*, «relació *nusa* i *crua* dels fets», de Ribera, *Sermó de Montserrat* (text del S. XVIII?) — ⁶ Apareix ja en Sor Villena, *Vita Chr.*, cap. 88, II, 7.90: «com lo dit Senyor (= Jesú infant) comença anar sa senyoria (= La Verge) no'l gosava metre en terra, perquè tenia los peus *nuets*» (un poc més avall, Sor Villena parla dels *peuets* i *manetes* de l'infant Jesú). — ⁷ Inclòs per Grandó en el seu breu *Vocab. rossell.* (*Misc. Fabra*, p. 197), i fou usat per ell en un escrit seu (*Lectures escollides ross.*, Barcelona: Barcino, 1966, p. 94); *AlcM* dóna un exemple de Caseponce (*Contes vallespir.*, p. 175); segons E. Guiter, *Atl.*

Ling. Pyr.-Or., carta 384, *nuda* és general a tot el territori. — ⁸ Ja en doc. de Barberà de 1190-1210: «Arnall e-ls altres o no volen o no poden fer mostra for de força e de rapina e de paraules *nudes*» (Russell-Gebbett, *Med. Cat. Ling. Texts*, Oxford 1965, 86.45); també a les *VidesR*: «e, els --- sien tan longuament escarnitz entrò que *nuds* de bé, les ànimes de lurs corses exquen» (P7r1); *nuda* figura un cop en StVicentF (*Sermons* II, 130), que normalment usa *nuu* (*nua*) (veg. supra), i *AlcM* cita un exemple de *nud* d'un *Flos Sanctorum* (del S. XIV), però *nuts* que dóna d'un llibre de geomància (segle XIII), deu ser un mot occità, car el text és en vers català aprovençalat (*BABL* I, 337). Aquesta forma suposa un ajustament als participis-adjectius en *-utum*, *-uta*, a l'etapa de *nuá*, *nuda*, molt probablement amb ajut per part de *druu*, *dru-da*, que s'han de posar *nut*, *nuda*. — ⁹ *PDFF* dóna *nut*, i *nudet*, a més de *denut* i *desnut*; un femení *nuzá* també sembla haver-hi existit (*FEW* VII, 228), *nut*, *nuda* era usual en gascó antic també (ib.); segons l'esmentada carta 384 de l'*Atl. Ling. Pyr.-Or.*, en certes localitats de Fenollet i Donazà hi ha el femení *nuza*, que apareix, a més a més, a Canillo i algun altre poble andorrà. — ¹⁰ Un exemple de *desnua* en *Eximilis e Mir.*: «E après de gran malaltia que ach morí, e meteren-la *desnua* demunt una taula» (II, p. 25), però cf. *nuha* en I, 252, *nuu* II, 316, i 181 etc.; en un text valencià de fi S. XVI *desnú* (*DAg*). La forma *desnuar* que inclou Lacav. 1696 és un castellanisme, i un exemple de *desnudar* en Francesc Alegre és o bé castellanisme o una forma occitana. Un exemple de *desnut* que apareix en un document de 1391, publicat per J. Villanueva (*Viaje* ---), és suspecte. — ¹¹ Notem que Figuera (1840) donava, a més de *nuu*, *desnúu*, *-núa* «el qui està des-puyad», i a més *relació desnua* 'sense art, simple'; Amengual repeteix la mateixa forma amb els mateixos sentits i altra fraseologia, i *desnuu* com a terme pictòric i d'arts plàstiques. *Desnú*, *-ua*, fou usat per Costa Llobera i J. Alcover (*AlcM*).

Nu, *nuada*, *nuadis*, *nuador*, V. *nus* *Nuador*, V. *nu*, *nua* *Nuadura*, *nualós*, *nuament*, V. *nus* *Nuament*, V. *nu*, *nua* *Nuar*, V. *nus* *Nubarra* 'esquellotada' (Griera, *BDC* XVII, 112) *Nubècula*, V. *núvol* *Nubent*, V. *noces* *Nubífer*, V. *núbil* *Nubilitat*, V. *noces* *Nuc*, V. *nus*

NUCA, del baix llatí *nucha* 'medulla espinal', i aquest de l'àrab *nuḥā* id.; fou introduït pels metges medievals italians i va experimentar el canvi de significat a 'occípit' en totes les llengües romàniques on ha tingut arrelament. □ 1.ª doc.: *nucha* 'medulla espinal' en Alcoati (ms. S. XIV).

El DECH (s. v. *nuca*) ens dóna en línies generals la història del mot en les llengües romàniques.¹ Aquí reproduïm els fets bàsics afegint-hi la documentació antiga i matitzant un xic la conclusió respecte al desenvolupament semàntic.